ALFRED HABERMANN, SOCHAŘ V ŽELEZE

Více než stovka návštěvníků zaplnila ve čtvrtek 19. dubna 2012 odpoledne galerii Konírna při slavnostním zahájení výstavy ALFRED HABERMANN, SOCHAŘ V ŽELEZE.

Byl významnou a mezi kováři uznávanou osobností. Světoběžník, umělec, mistr nad mistry, charismatický člověk. V létě pobýval často i v Lipníku, protože vedl kurzy na hradě Helfštýně. Jak Alfred Habermann postupně naše historické město poznával, získal k němu citový vztah, podpořený mnoha osobními kontakty s obyvateli Lipníka. Svou lásku k městu i lidem vtiskl do skulptury Tilie (lat. Lípa), která zdobí náměstí kovářského města.

Alfred Habermann se narodil 3. května 1930 v Jihlavě v tehdejším Československu a kovářem se učil u svého dědečka v letech 1944–1947. Zároveň docházel do německé pokračovací školy. Jeho tovaryšským kusem, kterým zakončil učení, byla Barokní klika. Mistrovské zkoušky pak složil v roce 1955. Jako mistrovské dílo vykoval Renesanční klepadlo. V době, kdy „budování socialismu“ systematicky likvidovalo v Československu řemesla v soukromém sektoru, se Habermannovi podařilo založit pod ministerstvem kultury dílnu uměleckých řemesel v Jihlavě. V tomto období byl vyslán na školu užitých umění do Berlína, kde působil profesor Fritz Kühn a kde v průběhu celého školního roku získal také důležité kontakty se zahraničím. Až do konce šedesátých let 20. století vedl průběžně již zmíněnou dílnu uměleckých řemesel v Jihlavě, kdy jako mistr a vedoucí této dílny vytvářel návrhy, které se v této dílně realizovaly. Důležitým mezníkem v jeho uměleckém životě bylo setkání se sochařem Toni Benettonem. Stalo se tak na světové výstavě v Lindau, kde vystavoval plastiku Sluneční hodiny. Dílo i autor Benettona zaujali natolik, že Alfredu Habermannovi nabídl studium na škole, jejíž založení připravoval. Tak, jak slíbil, italská Akademie sochařství v železe v Marocco ve Villa Marignana byla do dvou let založena a Habermann byl první, kdo dostal stipendium na období 1966–1968. Jako absolvent této školy obdržel nabídku dalšího stipendia u sochařského velikána, jakým bezesporu byl Henry Moor. Při osobní návštěvě u Moora došlo ke vzájemnému porozumění, plynoucímu ze společného zájmu o techniky skulptur pracovaných v ohni. Byl přijat, ale jeho žádost o povolení stáže byla našimi úřady zamítnuta. Myšlenka na volnou sochařskou tvorbu podpořená Benettonem a zesílená zákazem cesty do zahraničí vedla k opuštění dílny uměleckých řemesel. Vstupem do Svazu výtvarných umělců se Habermann osamostatnil, vybudoval si ateliér v Klátovci v jižních Čechách, kde vznikly jeho první monumentální exteriérové plastiky: Tři zdroje v Jihlavě, Památník Kounicových kolejí a skulptura Tulipán pro Brno. Dnes pracuje v dílně v Klátovci jeho syn Alfred se svými dětmi, kteří se již také věnují řemeslu.

S monumentálními plastikami se Habermann prezentoval na různých světových výstavách. Od návštěvy Cardiffu ve Walesu, kde instaloval v zámeckém areálu skulpturu Leknín, se věnoval výhradně sochařské činnosti. Velmi zajímavou zkušeností byl půlroční pobyt v Japonsku, kam byl pozván, aby na škole UENO v Tokiu vyučoval slohové kovářské práce. Po návratu vytvořil pro smuteční obřadní síň v Třebíči troje leptané dveře unikátní technikou. Vzhledem k neustálým problémům s povolováním zahraničních cest se dobrovolně vystěhoval z Československa a usadil se v Augsburgu v tehdejším západním Německu, kde začal působit jako učitel na mistrovské

odborné škole. Poté si založil ateliér v Gernsbachu, kde začal pořádat kurzy tepání a nářadí. S těmito populárními kurzy navštívil i další země, např. Lucembursko, Holandsko, Norsko, Rakousko, Francii a Izrael. Paralelně působil na významné Evropské škole uměleckých řemesel na ostrově San Servolo u Benátek. I když se při svých pracovních cestách pohyboval po celé Evropě, v níž se podle vlastních slov cítil jako doma, nikdy nezapomněl na talentované umělecké kováře v České republice. Zařizoval pro ně stipendia do Benátek, vozil je na kurzy a domlouval práci v zahraničních dílnách. Snaha více se věnovat právě českým kovářům vedla k založení Kovářského studia na hradě Helfštýně. Pochopení našel Habermann u vedení Muzea Komenského v Přerově, které pro tyto účely vybudovalo na hradě za nemalé finanční prostředky nutné zázemí. Do kurzů, které začaly na Helfštýně v roce 1999, se nehlásí pouze čeští kováři. Samotné prostředí je natolik atraktivní, že přitahuje i účastníky ze zemí, kam profesor Habermann za kurzy dojížděl. Osobnost A. Habermanna tak opět přispěla k vytvoření nového centra uměleckých kovářů. Stejně tak se vehementně hlásí o uznání jako mezinárodní kovářské středisko obec Ybbsitz v Rakousku, kde se A. Habermann v roce 1999 usadil. Při pořádání akce Ferracullum zde vznikla spousta zajímavých skulptur, ale i užitých kovářských prací pro město (např. výtvarně řešená kovaná zábradlí apod.) Sám A. Habermann pro Ybbsitz vytvořil dvě významné plastiky – Přesýpací hodiny a Propojování Evropy. V roce 2001 se Ybbsitz stal jedním ze zakládajících měst spolku s názvem Kruh evropských kovářských měst. Úzká spolupráce s naším regionem pak díky aktivitám A. Habermanna vedla k přijetí města Lipníka n. B. v roce 2006 do tohoto spolku.

Sochařská tvorba A. Habermanna a jeho přínos v oboru uměleckých řemesel byly oceněny v roce 2001 prestižní zakázkou Univerzity Palackého v Olomouci na vytvoření skulptury do nádvoří historického komplexu jezuitského konviktu, který byl zrekonstruován pro univerzitní účely. Ocenění se však Alfredu Habermannovi dostalo také z míst oficiálních. Dne 28. prosince 2001 mu byl prezidentem Německé spolkové republiky udělen řád – Kříž za zásluhy.

V posledních letech života A. Habermanna se těžiště jeho působení přeneslo do kovárny v Ybbsitz, kde dokončoval dříve rozpracovaná díla. Zde také nakreslil studii a vytvořil model skulptury Tilia – Lípa pro náměstí v Lipníku nad Bečvou. Tragickou hrou osudu v ten samý den, 28. dubna 2008, kdy zastupitelstvo města zhlédlo model a rozhodlo o realizaci plastiky, Alfred Habermann v Ybbsitz náhle zemřel ve věku nedožitých 78 let. Lipník však o svou skulpturu nepřišel. Realizace plastiky se ujala již dříve A. Habermannem oslovená dílna P. Tasovského spolu s autorovou dcerou Christine. Tilia byla slavnostně odhalena v květnu 2009.

Marcela Kleckerová

Na výstavu byly použity materiály z archivu Alfreda Habermanna, které z rakouského Ybbsitz zapůjčila mistrova dcera Christine Habermann von Hoch. Návštěvníky upoutají již v atriu před vchodem do galerie Konírna dvě exteriérové kované plastiky. V přízemí galerie pak bude možné se blíže seznámit s osobností Alfreda Habermanna, jeho životem a prací. K vidění budou např. osobní věci (kovadlina, kladivo), také mistrovy práce ve všech fázích tvůrčího procesu – od nákresu přes model až po hotovou skulpturu. Výstavu doplní panely se zajímavými informacemi a mistrovými fotografiemi. Návštěvníci rovněž uvidí, jak Habermannovu charismatickou osobnost zachytili jiní výtvarní umělci. Součástí expozice je projekce několika krátkých filmů, např. „Květy ohně“ a „Tilia – příběh jedné sochy“. Kurátorkou výstavy je Mgr. Marcela Kleckerová, dlouholetá přítelkyně Alfreda Habermanna a znalkyně jeho práce. Vernisáže se osobně zúčastní mistrova manželka a dcera.